

១- ឈ្មោះ និង ការចាត់ថ្នាក់នៃប្រភេទឈើ

- ឈ្មោះក្នុងស្រុក : គគីរម្សៅ
- ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : *Hopea odorata Roxb.*
- គ្រួសារ : **Dipterocarpaceae**
- ចំណាត់ថ្នាក់ជាតិ : ឈើលេខ ១

២- ការរាយប៉ាយក្នុងធម្មជាតិ និង ទីកន្លែងដុះដាល

គគីរម្សៅមានដើមកំណើតនៅទ្វីបអាស៊ី ភាគខាងត្បូងឈៀងខាងកើត ក្នុងប្រទេស កម្ពុជា ថៃ វៀតណាម ឡាវ ឥណ្ឌា ភូមា និង ម៉ាឡេស៊ី។ គគីរត្រូវបាន រកឃើញដុះដោយក្រុមៗ នៅតំបន់ទំនាបព្រៃត្រូពិចដែលក្រាស់ ដីមានជីជាតិ ដីសើមរុំក្បូរផ្លូវទឹក និង កំរើញប្រភេទនេះដុះឆ្ងាយពីផ្លូវទឹកណាស់។ នៅប្រទេស ឥណ្ឌា គេប្រទះឃើញគគីរដុះនៅក្នុងព្រៃស្រោងបៃតងជានិច្ច រយៈកំពស់ខ្ពស់ឆ្ងាយ ពីផ្លូវទឹក។ គគីរម្សៅអាចលូតលាស់ក្នុងតំបន់ដីធ្លីទូលាយ ហើយត្រូវការអាកាស ធាតុក្តៅសើម មានរដូវច្បាស់លាស់។ កំរិតសីតុណ្ហភាពជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំមានពី ២៥-២៧អង្សាសេ បរិមាណទឹកភ្លៀសមានពី ១៨០០-២២០០ម.ម ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយមានកំរិតសំណើមពី ៧០-៨០% ។ ជាញឹកញាប់សង្កេតឃើញដុះនៅតាម ផ្លូវទឹកនៃព្រៃស្រោង នៅលើដីខ្សាច់សំបូរមេកាត ដីខ្សាច់លាយស្សាយដីដង្កូវ និង ដីក្រហម ស្ថិតក្នុងរយៈកំពស់រហូតដល់ ១០០០ម។ ដំណុះរាយប៉ាយក្នុងព្រៃស្រោង បៃតងជានិច្ច ជាពិសេស តំបន់ដែលមានអាកាសធាតុត្រជាក់ ដូចតំបន់ខ្ពង់រាប ឥសាន្តនៃប្រទេសកម្ពុជាជាដើម។

៣- ការប្រើប្រាស់

ដើមគគីរម្សៅត្រូវបាននិយមដាំតាមដងផ្លូវ ក្នុងវត្តជាលំអ និងសំរាប់ផ្តល់ ម្លប់។ ពូជគគីរហាក់ដូចជារុក្ខជាតិមួយដ៏ពិសិដ្ឋ ពិព្រោះនៅប្រទេសកម្ពុជាពីដើមគេ មានជំនឿថាមានតែព្រះមហាក្សត្រ និងភិក្ខុសង្ឃទេដែលដាំដើមគគីរបាន។ ដើមឈើមានពណ៌លឿងប្រផេះព្រឿងៗ ជាប្រភេទឈើដែលល្អ និងមានតំលៃ សាច់រឹងបង្កូរ ព្រមទាំងធន់នឹងការបំផ្លាញដោយសត្វល្អិត ដូចជាពពួកកណ្តៀរ និង ជំងឺ លើសពីនេះធន់នឹងទឹក។ សាច់ឈើមានស្រាយពិបាកពេញ ឈើខ្លឹមពណ៌លឿង នៅពេលឈូស និង មានពណ៌លឿងប្រផេះនៅពេលស្ងួត។ ឈើគគីរប្រើក្នុងសំណង់ ធ្វើរទេះ ក្តារក្រាល កំណល់ផ្លូវដែក ស្ពាន គ្រឿងសង្ហារឹម រូបចំលាក់ជាពិសេស

គឺធ្វើទូកកាណូត ដូចពាក្យស្លោកមួយថា "គគីរលឿង ផ្លែគគីរលឿង" ម្យ៉ាងវិញ ទៀតគគីរមានតំលៃខ្ពស់នៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិទៀតផង។ សំបកគគីរមាន ជាតិចត់ អាចប្រើជាថ្នាំសំរាប់ព្យាបាលជម្ងឺរាគ ចាស់ៗនិយមហូបសំបកគគីរជាមួយ ម្លូជំនួស ស្លា អាចធ្វើឱ្យទឹកក្តៅឡើងថ្លា និងមានរសជាតិឆាប់។ ម្យ៉ាងទៀត គ្រូឱសថបុរាណប្រើសំបកគគីរផ្សំធ្វើថ្នាំរាក់ស៊ី ធ្មេញ និងសំរាប់ព្យាបាលជំងឺនោម បិទដឹងខ្លួន។

៤- លក្ខណៈរុក្ខសាស្ត្រ

- **ដើម:** ជាប្រភេទឈើមានស្លឹកបៃតងជានិច្ច និង មានទំហំធំ មានអង្កត់ផ្ចិត ៦០-១២០ ស.ម។ ត្រូវដើមត្រង់ពី ១០-១៥ម ជួនកាល ២៥ម និង មានកំពស់ដល់ ចុងពី ២០-៣៥ម ពេលខ្លះដល់ ៤៥ម។ សំបកមានពណ៌ត្នោត-ខ្មៅព្រឿងៗ ប្រេះ និងគគ្រាតៗ តាមបណ្តោយដើម។ សំបកខាងក្នុងមានពណ៌ត្នោត-ក្រហមព្រឿងៗ និង មានសរសៃច្រើន។

- **ស្លឹក:** ស្លឹកមានរាងពងក្រពើទ្រវែង ជួនកាលរាងដូចចុងលំពែង ដែលមានប្រវែង ៨-១៤ ស.ម និង ទទឹង ៣-៦ ស.ម។ ចុងស្លឹកខ្លី ហើយស្រួច ឬ ទាលស្រាលនៅ ត្រង់គល់ ស្តួចចុង គ្មានរោម។ ទ្រនុងទីពីរមានលក្ខណៈខូចដែលមានរោមស្រមូរ នៅត្រង់គល់ផ្នែកខាងក្រោមទ្រនុងទី៣រាងជាដំណើរ ទមស្លឹកស្តួចខ្មៅពេល ស្ងួត។

៥- ការពិពណ៌នាអំពីផ្កា ផ្លែ

- **ផ្កា:** ផ្កានៅខាងចុង ឬនៅលើអ័ក្សជា panicle ប្រវែងពី ៥-៧ស.ម មានរោម ប្រផេះ។ មែកផ្កាមានចំនួន ១១-១២ ហើយមែកនីមួយៗមានផ្កា ៤-៦ ស្ទើរ អង្កុយ។ ទំរង់គ្របកផ្កាមាន៥ខាងក្រៅមានរោមទាំងសងខាង ខាងក្នុងគ្មានរោមទេ។ គ្របកផ្កាមាន ៥ ដែលកោងដូចដងធ្នូ និងពាសដោយរោម នៅខាងក្រៅកេសរ ឈ្មោលមានចំនួន១៥ អូរវែងពងក្រពើ។

- **ផ្លែ:** ផ្លែមានរាងពងក្រពើទំហំ ៥ម.ម ខ ៦ម.ម ស្ទើរស្រួច និងមានស្លាប ២ ដែល មានប្រវែង ៥-៦ ស.ម និងទទឹង ១-២ស.ម។ ក្នុងមួយផ្លែមានគ្រាប់មួយ។ គ្រាប់ជាពហុអំប្រិយ៉ុង ដែលជាមធ្យមមានអំប្រិយ៉ុង ៤ក្នុងមួយគ្រាប់។



៦- រដូវចេញផ្កា ផ្លែ

រដូវចេញផ្ការបស់គគីរម្សៅគឺនៅខែ កុម្ភៈ-មិនា និងផ្លែនៅខែមេសា- ឧសភា។

៧- ការប្រមូលគ្រាប់ពូជ

គ្រាប់ពូជគួរត្រូវប្រមូលពីឈើដើមមេធំៗ ដែលមានអាយុលើសពី ១៥ឆ្នាំ។ គ្រាប់ទុំល្អនៅពេលដែលស្លាបនៃផ្លែប្រែពណ៌ទៅជាពណ៌ត្នោតចាស់ និងគ្របកនៃ ស្រទាប់ផ្លែប្រែពណ៌ពីបៃតងមកលឿង។ លក្ខណៈទាំងនេះ ជាចំនុចសំខាន់ណាស់ ក្នុងការប្រមូលគ្រាប់ពូជឱ្យបានល្អ ចៀសវាងការប្រមូលគ្រាប់ដែលមិនទាន់ទុំ។ ផ្លែត្រូវបានប្រមូលដោយផ្ទាល់ពីដើម ដោយការឡើង ឬ ដោយការអង្រួនមែក ដោយមានក្រាលក្រណាត់កៅស៊ូនៅពីក្រោមដើម។ ការប្រមូលគ្រាប់នៅក្នុងព្រៃ ធម្មជាតិ ដោយការក្រាលក្រណាត់កៅស៊ូពីក្រោមដើម នោះអាចចៀសវាងបាននូវ គ្រាប់ដែលមានគុណភាពទាប និងជាញឹកញាប់គ្រាប់ពូជទាំងនោះត្រូវសត្វល្អិត បំផ្លាញ។

៨- លទ្ធកម្មគ្រាប់ពូជ និង បញ្ជីជំងឺ

គ្រាប់ស្រស់មានផ្ទុកសំណើមខ្ពស់ ហើយមិនធន់នឹងការបញ្ចុះជាតិទឹកទេ។ គ្រាប់ពូជអាចរក្សាទុកក្នុងស្បែកក្នុងស្នូតមិនបិទ ដោយគ្រាន់តែបត់មាត់ស្បែក ប៉ុណ្ណោះ ហើយចៀសវាងការត្រូវពន្លឺថ្ងៃក្នុងពេលដឹកជញ្ជូន ឬ ផ្ទុកក្នុងឃ្នាងបណ្តោះ អាសន្ន។ ជាការល្អបំផុត គ្រាប់ដែលបេះបានភ្លាមត្រូវយកទៅបណ្តុះភ្លាម។ គ្រាប់ ពូជងាយនឹងរងនូវការបំផ្លាញពីសត្វខូតណាស់ ជាពិសេសនៅពេលផ្លែធ្លាក់ដល់ដី ឬពេលស្តុកទុក គ្រាប់ក៏អាចឆ្លងជំងឺផ្សិតដែរ។ គ្រាប់ពូជស្រស់ៗដែលមានភាគ